

SAVIENĪBAS AUGSTĀ
PĀRSTĀVE ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Strasbūrā, 12.3.2019.
JOIN(2019) 5 final

**KOPIĢS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI UN
PADOMEI**

ES un Ķīna – stratēģiska perspektīva

I. Ievads

Eiropas Savienību (ES) un Ķīnu saista noturīgas attiecības. Tās ir divas no trim lielākajām ekonomikām un tirdzniecības dalībniecēm pasaulē. Ķīna tagad ir ES otra lielākā tirdzniecības partnere aiz ASV, savukārt ES ir Ķīnas lielākā tirdzniecības partnere¹. Abas puses ir apņēmušās īstenot visaptverošu stratēģisku partnerību, kā pausts **ES un Ķīnas stratēģiskajā sadarbības programmā laikposmam līdz 2020. gadam**².

Tomēr Eiropā ir vērojama aizvien lielāka izpratne par to, ka Ķīnas radīto problēmu un iespēju attiecība ir mainījusies. Pēdējā desmitgadē Ķīnas ekonomiskā un politiskā ietekme ir pieaugusi līdz šim nepieredzētā apjomā un ātrumā, un tās mērķis ir kļūt par vienu no vadošajām pasaules lielvalstīm.

Ķīnu vairs nevar uzskatīt par jaunattīstības valsti. Tā ir svarīga globāla mēroga dalībiece un vadoša tehnoloģiskā lielvalsts. Lai līdzsvarotu tās arvien pieaugošo klātbūtni pasaulē, arī Eiropā, Ķīnai būtu jāuzņemas lielāka atbildība par noteikumos balstītas starptautiskās kārtības ieviešanu, lielāku savstarpību, nediskrimināciju un sistēmas atvērtību. Ķīnas publiski paustie reformu mērķi būtu jāpārvērš politikā vai darbībās, kas ir samērīgas ar tās lomu un atbildību.

2016. gada stratēģija attiecībā uz Ķīnu³ joprojām ir pamats ES iesaistei, nodrošinot pamatu turpmākai ES politikas pārejai uz reālistiskāku, uzstājīgāku un daudzpusīgāku pieeju⁴. Tas nodrošinās, ka attiecības ar šo stratēģisko partneri tiek ievirzītas taisnīgā, līdzsvarotā un savstarpēji izdevīgā kursā.

Ķīna vienlaikus dažādās politikas jomās ir sadarbības partneris, ar kuru ES ir lielā mērā līdzīgi mērķi, sarunu partneris, ar kuru ES ir jāatrod interešu līdzsvars, ekonomikas konkurents tehnoloģiskās līderības jomā un sistēmisks konkurents, kas veicina alternatīvus pārvaldības modeļus. Tam ir nepieciešama elastīga un pragmatiska ES mēroga pieeja, kas ļauj principiāli aizstāvēt intereses un vērtības. Atkarībā no konkrētā jautājuma un politikas jomas ir jānošķir arī instrumenti un kārtība, kas attiecas uz ES sadarbību ar Ķīnu. ES būtu jāizmanto saiknes starp dažādām politikas jomām un nozarēm, lai tai būtu lielāka ietekme tās mērķu sasniegšanā.

ES pieeju vajadzētu balstīt uz trim mērķiem.

- Pamatojoties uz skaidri definētām interesēm un principiem, ES būtu jāpadziļina sadarbība ar Ķīnu, lai veicinātu kopīgas intereses pasaules līmenī.
- ES būtu neatlaidīgi jāmēģina panākt līdzsvarotāki un abpusēji izdevīgāki nosacījumi, kas regulē ekonomiskās attiecības.
- Visbeidzot, lai ilgtermiņā saglabātu labklājību, vērtības un sociālo modeli, ir jomas, kurās ES ir jāpielāgojas mainīgajiem ekonomiskajiem apstākļiem un jāstiprina politika vietējā līmenī, kā arī rūpnieciskais pamats.

¹ ES 2017. gadā bija Ķīnas lielākais tirdzniecības partneris (13 % no visu preču importa Ķīnā bija ES izcelsmes (217 miljardi EUR), un 16 % no visu preču eksporta Eiropas Savienībā bija Ķīnas izcelsmes (332 miljardi EUR)). Tajā pašā gadā Ķīnas ārpus ES eksportēto preču īpatsvars bija 11 % (198 miljardi EUR), un ārpus ES izcelsmes preču importa īpatsvars Ķīnā bija 20 % (375 miljardi EUR).

² [ES un Ķīnas stratēģiskā sadarbības programma laikposmam līdz 2020. gadam](#), 2013. gads.

³ Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Elementi jaunai ES stratēģijai attiecībā uz Ķīnu", JOIN(2016) 30, 22.6.2016., un Padomes 2016. gada 18. jūlija secinājumi par ES stratēģiju attiecībā uz Ķīnu.

⁴ ES turpina ievērot "vienas Ķīnas politiku". ES apstiprina apņemšanos turpināt attīstīt attiecības ar Taivānu un atbalstīt kopīgās vērtības, kas ir tās pārvaldības sistēmas pamatā, kā noteikts 2016. gada ES stratēģijā attiecībā uz Ķīnu.

Politikas pieeju pareizā līdzsvara atrašana ir jāizvērtē politiski, un vajag, lai Eiropadome tam pievērstu uzmanību.

Ne ES, ne tās dalībvalstis nevar efektīvi sasniegt savus mērķus attiecībā uz Ķīnu bez **pilnīgas vienotības**. Sadarbībā ar Ķīnu **visas dalībvalstis, atsevišķi un atbilstīgi apakšreģionālās sadarbības regulējumiem**, piemēram, 16 + 1 formātam⁵, ir atbildīgas par to, lai nodrošinātu atbilstību ES tiesību aktiem, noteikumiem un politikai.

Šajā kopīgajā paziņojumā ir izvērtēti mūsu attiecību, to iespēju un problēmu daudzie aspekti un **izklāstītas 10 konkrētas darbības**, kas Eiropadomei jāapspriež un jāapstiprina.

II. Sadarbība ar Ķīnu nolūkā atbalstīt efektīvu daudzpusēju sadarbību un cīnīties pret klimata pārmaiņām

ES ir apņēmusies sadarboties ar Ķīnu, **lai atbalstītu uz noteikumiem balstītu starptautisko kārtību**. Ķīna ir paudusi apņemšanos izveidot taisnīgu un vienlīdzīgu globālās pārvaldības modeli. Tajā pašā laikā Ķīnas iesaistīšanās daudzpusēju attiecību veicināšanā dažkārt ir selektīva un balstīta uz atšķirīgu izpratni par noteikumos balstītu starptautisko kārtību. Lai gan Ķīna bieži vien ir atkārtoti paudusi savu likumīgo pieprasījumu reformēt globālo pārvaldību, lai nodrošinātu lielāku līdzdalību un lēmumu pieņemšanas pilnvaras jaunajām tirgus ekonomikas valstīm, tā ne vienmēr ir vēlējusies pieņemt jaunus noteikumus, kas atspoguļo atbildību un pārskatatbildību, kura tai būtu jāuzņemas līdz ar tās nozīmīguma pieaugumu. Selektīva dažu noteikumu ievērošana uz citu rēķina vājina uz noteikumiem balstītas starptautiskās kārtības ilgtspēju.

ES ir apņēmusies atbalstīt **efektīvas daudzpusējas attiecības**, kuru centrā ir Apvienoto Nāciju Organizācija. Ķīnai kā Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes pastāvīgajai loceklei un labuma guvējai no daudzpusējās sistēmas ir pienākums atbalstīt visus trīs Apvienoto Nāciju Organizācijas pīlārus, proti, cilvēktiesības, mieru un drošību, kā arī attīstību.

ES un Ķīnas spēja **efektīvi sadarboties cilvēktiesību jautājumos** būs svarīgs divpusējo attiecību kvalitātes rādītājs. ES atzīst Ķīnas panākto progresu ekonomisko un sociālo tiesību jomā. Tomēr citos aspektos stāvoklis cilvēktiesību jomā Ķīnā pasliktinās, jo īpaši Siņdzjanā, kā arī attiecībā uz pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, par ko liecina notiekošās cilvēktiesību juristu un aizstāvju represijas. Ir jāaizsargā ES un citu ārvalstu pilsoņu cilvēktiesības Ķīnā. Ir jāievēro Honkongas Pamatlikumā noteiktais augstais autonomijas līmenis.

ES un Ķīnas kopīgās saistības un interese par globālu ilgtspējīgu attīstību un Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam paver iespējas ciešākai sadarbībai, arī trešās valstīs. Pastāv reāla nepieciešamība sadarboties un nodrošināt ievērojamus resursus, kas vajadzīgi ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai. Ņemot vērā Ķīnas nozīmīgo ieguldījumu partnervalstīs, tai būtu vairāk jāiesaistās kā oficiālajai attīstības palīdzības sniedzējai un partnerei daudzpusējos forumos. Šajā sakarā mums būtu jāizveido dialogs, jāmeklē sinerģija un jāturpina darbs, lai saglabātu virzību uz ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanu trešās valstīs.

⁵ Dēvēta arī par “Ķīnas un Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu sadarbību”.

Tā kā ES dalībvalstis kopā ir lielākās līdzekļu devējas Apvienoto Nāciju Organizācijas miera uzturēšanas budžetā⁶ un Ķīna ir nākamā lielākā pēc ASV, ir jāapzina iespējas, kā dalīties darbības pieredzē šajā jomā.

1. darbība. ES stiprinās sadarbību ar Ķīnu, lai panāktu kopīgu atbildību par visiem trim Apvienoto Nāciju Organizācijas pīlāriem: cilvēktiesībām, mieru un drošību, kā arī attīstību.

Klimata pārmaiņu jomā Ķīna vienlaikus ir pasaulē lielākais oglekļa emitētājs un lielākais ieguldītājs atjaunojamās enerģijas nozarē. ES atzinīgi vērtē, ka Ķīna uzņēmusies būt par vienu no galvenajiem Parīzes nolīguma brokeriem lomu. Tajā pašā laikā Ķīna daudzās valstīs būvē ar oglēm kurināmas spēkstacijas; tas apdraud Parīzes nolīguma vispārējos mērķus. Ķīna ir stratēģisks partneris tādās jomās kā klimata pārmaiņas un pāreja uz tīru enerģiju, ar kuru mums jāturpina veidot ciešas attiecības, ņemot vērā to, ka tās emisijas apjoms ir liels (aptuveni 27 % no visām pasaules emisijas apjoma) un turpina pieaugt. Mūsu partnerība ir būtiska, lai sekmīgi īstenotu globālo rīcību klimata jomā, pasākumus pārejai uz tīru enerģiju un okeānu pārvaldību. Ķīnas apņemšanās līdz 2030. gadam samazināt emisijas līmeni dotu jaunu impulsu cīņā pret klimata pārmaiņām saskaņā ar Parīzes nolīgumu un iedvesmotu rīcību pasaules mērogā. Turklāt ES un Ķīnai būtu jāstiprina sadarbība attiecībā uz ilgtspējīgu finansējumu, lai novirzītu privātā kapitāla plūsmas uz ilgtspējīgāku un klimatam neitrālu ekonomiku.

2. darbība. Lai efektīvāk cīnītos pret klimata pārmaiņām, ES aicina Ķīnu līdz 2030. gadam samazināt emisijas līmeni atbilstoši Parīzes nolīguma mērķiem.

III. Saistības attiecībā uz starptautisko mieru, drošību un ilgtspējīgu ekonomikas attīstību

Ķīna ir stratēģiska ES partnere globālu un starptautisku problēmu risināšanā. Tajā pašā laikā pastāv bažas par drošību un atšķirības attiecībā uz starptautisko tiesību piemērošanu, labas pārvaldības ievērošanu un ilgtspējīgu ekonomikas attīstību.

Ķīnai ir spējas un atbildība uzņemties svarīgu lomu **reģionālo drošības problēmu risināšanā**. Piemēram, Ķīnas dalība un atbalsts attiecībā uz Kopīgo visaptverošo rīcības plānu ar Irānu bija viens no galvenajiem faktoriem, lai panāktu šo vienošanos un tagad nodrošinātu tās pilnīgu un efektīvu īstenošanu⁷. ES un Ķīnas saskaņotās pieejas pirātisma apkarošanas operācijām Adenas līcī un pie Āfrikas raga ir palielinājušas kuģošanas drošību šajās teritorijās.

Turpmāka sadarbība joprojām ir svarīga, lai stiprinātu politisko uzticēšanos. Ķīnai būs svarīga loma, lai nodrošinātu Korejas Tautas Demokrātiskās Republikas atteikšanos no kodolieročiem. ES arī vēlas sadarboties ar Ķīnu, lai atbalstītu turpmāko miera procesu Afganistānā un risinātu rohindžu krīzi Mjanmā.

Ķīnas **jūras prasības** Dienvidķīnas jūrā un atteikšanās pieņemt saistošos šķīrējtiesas nolēmumus, kas izdoti saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju, ietekmē starptautisko tiesisko kārtību un apgrūtina saspīlējumu risināšanu

⁶ Laikposmā no 2016. līdz 2018. gadam ES 28 dalībvalstu kopējais procentuālais ieguldījums miera uzturēšanas budžetā bija 31,96 %. Ķīnas ieguldījums bija 10,24 %.

⁷ Tas ietver Arākas modernizācijas projekta darba grupas līdzpriekšsēdētāju pienākumu veikšanu un centienus saglabāt ieguvumus no sankciju atcelšanas.

attiecībā uz jūras komunikācijas joslām, kas ir vitāli svarīgas ES ekonomiskajām interesēm⁸. Tās arī ir pretrunā Ķīnas prasībām iegūt pārstāvību Arktikas jautājumos.

Ķīnas pieaugošās militārās spējas apvienojumā ar tās visaptverošo redzējumu un mērķi līdz 2050. gadam iegūt tehnoloģiski visattīstītākos bruņotos spēkus rada Eiropas Savienībai draudus drošības jomā jau tuvā un vidēji tālā perspektīvā. Starptautisku hibrīddraudus, tostarp informācijas operācijas, un lielas militārās mācības ne tikai mazina uzticību, bet arī apdraud ES drošību un ir jārisina, ņemot vērā mūsu savstarpējās attiecības.

3. darbība. ES padziļinās sadarbību ar Ķīnu miera un drošības jomā, pamatojoties uz pozitīvo sadarbību saistībā ar Kopīgo visaptverošo rīcības plānu ar Irānu.

Ķīnas uzņēmējdarbības un ieguldījumu aktivitāte trešās valstīs, tostarp Rietumbalkānos, ES kaimiņvalstīs un Āfrikā ir paplašinājusies. **Ķīnas ieguldījumi ir veicinājuši daudzu saņemošo valstu ekonomikas izaugsmi.** Tajā pašā laikā šie ieguldījumi bieži vien **neņem vērā sociālekonomisko un finansiālo ilgtspēju** un var radīt augsta līmeņa parādsaistības un kontroli pār stratēģiskiem aktīviem un resursiem. Tas apdraud centienus veicināt labu sociālo un ekonomikas pārvaldību un, galvenokārt, – tiesiskumu un cilvēktiesības.

Turklāt Eiropas uzņēmumi saskaras ar vienlīdzīgu konkurences apstākļu trūkumu, konkurējot trešo valstu tirgos ar Ķīnas uzņēmumiem, kuriem ir piekļuve valsts atbalstītiem aizdevumiem un eksporta kredītiem ar atvieglotiem noteikumiem un kuri piemēro atšķirīgus korporatīvos un darba standartus.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ES būtu vēl uzstājīgāk jāturpina veicināt **stabilitāti, ilgtspējīgu ekonomikas attīstību un labas pārvaldības ieviešanu** partnerībā ar trešām valstīm. Ķīnas pieaugošā starptautiskā klātbūtne var sniegt lielas iespējas trīspusējai sadarbībai un pozitīvai iesaistei, ja to nosaka pieprasījums un pamatojoties uz savstarpējām interesēm un sapratni, ES prioritāros reģionos, piemēram, Āfrikā. ES mudinās Ķīnu uzlabot parāda pārredzamību un ilgtspējību, īstenojot G20 darbības pamatnostādnes par ilgtspējīgu finansēšanu un atbalstot Parīzes kluba pastāvīgos centienus iekļaut jauno tirgu kreditorus.

ES ir ļoti ieinteresēta efektīvāk īstenot paplašināšanās un kaimiņattiecību politiku **Rietumbalkānos un ES kaimiņvalstīs**, lai stiprinātu partneru izturētspēju un nodrošinātu ES vērtību, normu un standartu pilnīgu ieviešanu, jo īpaši tādās svarīgās jomās kā tiesiskums, publiskais iepirkums, vide, enerģētika, infrastruktūra un konkurence. Tas ietver juridiski saistošu starptautisku nolīgumu⁹ pilnīgu īstenošanu un prioritātes piešķiršanu attiecīgajām paplašināšanās procesa sarunu sadaļām, lai stingrāk vadītu reformu īstenošanu.

Lai finansiāli atbalstītu ES mērķus un veicinātu privātā sektora ieguldījumus, ir nepieciešama **ātra vienošanās par nākamās daudzgadu finanšu shēmas ārējās darbības instrumentiem.** Tas ietver Pirmspievienošanās instrumentu¹⁰ un Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu ar tā

⁸ Skatīt Augstās pārstāves deklarāciju ES vārdā par Nolēmumu, kas pieņemts arbitrāžā starp Filipīnu Republiku un Ķīnas Tautas Republiku 2016. gada 15. jūlijā.

⁹ Piemēram, stabilizācijas nolīgumi un asociācijas nolīgumi / padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas.

¹⁰ Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko izveido Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (IPA III), COM (2018) 465 final, 14.6.2018.

Eiropas Fondu ilgtspējīgai attīstībai +, un jo īpaši paredzēto ieguldījumu garantiju (60 miljardu EUR apmērā)¹¹.

ES stratēģija par Eiropas un Āzijas savienojamību¹² nodrošina skaidru satvaru pārliedzinošai sadarbībai ar mūsu partneriem, ļaujot Savienībai meklēt sinerģiju starp ES un trešām valstīm, tostarp Ķīnu, transporta, enerģētikas un digitālās savienojamības jomā, pamatojoties uz starptautiskajām normām un standartiem. ES iesaistīšanās savienojamības jomā galvenie principi ir finanšu, vides un sociālā ilgtspēja, pārredzamība, atklāts iepirkums un vienlīdzīgi konkurences apstākļi.

ES un Ķīnas savienojamības platforma ir pirmā iespēja stiprināt sadarbību un strādāt savstarpēji un pārredzami, un tā būtu jāpaplašina. Tās mērķis ir veicināt ilgtspējīgus transporta koridorus, pamatojoties uz Eiropas transporta tīklu politikas principiem. Gaidāmā ES un Ķīnas dzelzeļa koridoru izpētes uzsākšana ir piemērs tam, kā varētu veidot sinerģiju ar Eiropas transporta tīkla politiku¹³.

4. darbība. Lai nodrošinātu to, ka tiek īstenotas ES intereses attiecībā uz stabilitāti, ilgtspējīgu ekonomikas attīstību un labu pārvaldību partnervalstīs, ES stingrāk piemēros pastāvošos divpusējos nolīgumus un finanšu instrumentus un sadarbosies ar Ķīnu, lai nodrošinātu to pašu principu īstenošanu, īstenojot ES stratēģiju par Eiropas un Āzijas savienojamību.

IV. Līdzsvarotāku un savstarpēji izdevīgu tirdzniecības un ieguldījumu attiecību panākšana

ES un Ķīna ir savstarpēji stratēģiski tirgi, to savstarpējās tirdzniecības apjoms vidēji pārsniedz 1 miljardu EUR dienā. Ķīnas pieaugošais iekšzemes tirgus un ekonomiskā ietekme rada būtiskas iespējas. Ķīna arī arvien vairāk kļūst par stratēģisku konkurentu ES, jo nespēj nodrošināt līdzvērtīgu piekļuvi tirgum un saglabāt vienlīdzīgus konkurences apstākļus. Ķīnas pieaugošā ekonomiskā ietekme palielina risku, ka globālā ekonomika var ciest no negatīvās ietekmes, ko rada Ķīnas ekonomikas sistēmas izkropļojumi un iespējama pēkšņa ekonomikas lejupslīde. Tāpēc ES pieejā attiecībā uz Ķīnu būtu jāņem vērā Ķīnas ekonomikas attīstība.

Ķīnas proaktīvās un valstiskā līmenī organizētās rūpniecības un ekonomikas politikas, piemēram, “Ražots Ķīnā 2025”¹⁴, mērķis ir attīstīt vietējos čempionus un palīdzēt tiem kļūt par pasaules mēroga līderiem stratēģiskajās augsto tehnoloģiju nozarēs. **Ķīna saglabā savu iekšējo tirgu** saviem čempioniem, pasargājot tos no konkurences ar selektīvu tirgus atvēršanu, licencēšanu un citiem ieguldījumu ierobežojumiem; lielām subsīdijām gan

¹¹ Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu, COM (2018) 460 final, 14.6.2018.

¹² Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai “Eiropas un Āzijas savienojamība – ES stratēģijas pamatelementi”, JOIN(2018) 31, 19.9.2018.

¹³ Regula (ES) Nr. 1315/2013 par Savienības pamatnostādņēm Eiropas transporta tīkla attīstībai, OV L 348, 20.12.2013., 1. lpp.

¹⁴ Tā veicina tādas nozares kā jaunāko informācijas tehnoloģiju nozare, mašīnbūve un robotika, kosmiskās aviācijas un aeronautikas aprīkojums, kuģu mašīnbūves iekārtas un ar augstām tehnoloģijām aprīkoti kuģi, progresīvas dzelzeļa transporta iekārtas, energoekonomiski transportlīdzekļi un atjaunojamā enerģija, lauksaimniecības tehnika un iekārtas, jauni materiāli, biofarmācija un augstas efektivitātes medicīnas produkti. Skatīt: 中国制造2025 (Ražots Ķīnā 2025), Valsts padome, 2015. gada 8. maijs.

valsts, gan privātā sektora uzņēmumiem; sava iepirkumu tirgus slēgšanu; lokalizācijas prasībām, tostarp attiecībā uz datiem; priekšrokas došanu iekšzemes uzņēmējiem, aizsargājot un īstenojot intelektuālā īpašuma tiesības un citus valsts tiesību aktus; kā arī ierobežojot ārvalstu uzņēmumu piekļuvi valsts finansētām programmām. Lai piekļūtu Ķīnas tirgum, ES uzņēmējiem ir jāpilda apgrūtinošas prasības, piemēram, jāveido kopuzņēmumi ar vietējiem uzņēmumiem vai jānodod galvenās tehnoloģijas Ķīnas partneriem. Viena no nozarēm, kurā **līdzvērtīgas tirgus piekļuves trūkums** ir īpaši aktuāls, ir finanšu pakalpojumi. Lai gan Ķīnas finanšu tehnoloģiju un tiešsaistes maksājumu uzņēmumi, kredītkaršu pakalpojumu sniedzēji, bankas un apdrošinātāji pastiprina klātbūtni ES, Eiropas operatori ir liegta piekļuve Ķīnas tirgum.

Ņemot vērā mūsu tirdzniecības un ieguldījumu saikņu apmēru, ir svarīgi **izveidot līdzsvarotākas un abpusēji līdzvērtīgākas ekonomiskās attiecības.**

To var panākt, izmantojot dažādus līdzekļus: sadarbojoties ar Ķīnu starptautiskos forumos, lai uzlabotu noteikumus, un panākot izšķirošu progresu divpusējās sarunās, kā arī izmantojot tādas instrumentus kā nesen modernizētie un nostiprinātie tirdzniecības aizsardzības instrumenti.

Pasaules Tirdzniecības organizācija ir daudzpusējās tirdzniecības sistēmas stūrakmens, bet tās noteikumi ir jāmodernizē, un ir jānovērš daži trūkumi, lai nodrošinātu vienlīdzīgu konkurences apstākļus un novērstu negodīgu praksi, ko īsteno Ķīna. Ķīnai konstruktīvi jāiesaistās šajos centienos, cita starpā piedaloties kopīgajā darba grupā par Pasaules Tirdzniecības organizācijas reformu, kas izveidota 2018. gada ES un Ķīnas augstākā līmeņa sanāksmē. Šajā ziņā galvenā prioritāte (un Ķīnas apņemšanās rādītājs) ir sākt sarunas par stingrāku disciplīnu attiecībā uz rūpniecības subsīdijām. Ļoti svarīga nozīme būs arī virzībai uz tehnoloģiju piespiedu nodošanas izskaušanu.

Sarunas par **visaptverošu nolīgumu par ieguldījumiem** turpinās kopš 2013. gada. Tas būtu galvenais instruments, lai līdzsvarotu ieguldījumu attiecības un nodrošinātu taisnīgu un vienlīdzīgu attieksmi pret tiem ES uzņēmumiem, kuri darbojas Ķīnā, kā arī nodrošinātu juridisko noteiktību Ķīnas uzņēmumiem visā vienotajā tirgū. Abām pusēm 2019. gada laikā būtu jāpanāk būtisks progress sarunās, lai 2020. gadā noslēgtu vērienīgu nolīgumu.

ES un Ķīnas divpusējā aviācijas drošuma nolīguma parakstīšana tuvākajās nedēļās veicinās gaisa kuģu un ar tiem saistīto ražojumu tirdzniecību un nodrošinās visaugstāko lidojumu drošuma līmeni.

Lai nodrošinātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu savstarpēju atzīšanu otras puses tirgū, ļoti svarīgi būs ātri pabeigt sarunas par **nolīgumu par ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm.**

ES lauksaimniecības un pārtikas produktu eksports uz Ķīnu ir pakļauts diskriminējošām, neparedzamām un apgrūtinošām procedūrām, pārmērīgiem kavējumiem un lēmumiem, kas nebalstās uz zinātni. Papildus notiekošajām sarunām Komisija ar dalībvalstīm apspriedīs pašreizējās procedūras, kuru mērķis ir panākt vienotu nostāju sarunās. Ķīnai būtu jāattiecas pret visu ES kā pret vienu lauksaimniecības un pārtikas eksporta struktūru, vienlaikus piemērojot reģionalizācijas principu.

Viss iepriekš minētais apliecinās Ķīnas apņemšanos veidot savstarpēji izdevīgas ekonomiskās attiecības.

5. darbība. Lai panāktu līdzsvarotākas un abpusēji izdevīgākas ekonomiskās attiecības, ES aicina Ķīnu pildīt pašreizējās ES un Ķīnas kopīgās saistības. Tās ietver Pasaules Tirdzniecības organizācijas reformu, jo īpaši attiecībā uz subsīdijām un piespiedu tehnoloģiju nodošanu, un divpusēju nolīgumu noslēgšanu par ieguldījumiem (līdz 2020. gadam), par ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm (drīz) un par aviācijas drošumu (turpmākajās nedēļās).

ES publiskā iepirkuma tirgus, kas ir lielākais pasaulē, ir atvērts tirgus. Tajā pašā laikā ES uzņēmumiem bieži vien ir grūtības piekļūt iepirkuma iespējām gan Ķīnā, gan arī citos ārvalstu tirgos, jo īpaši nozarēs, kurās ES uzņēmumi ir ļoti konkurētspējīgi (piemēram, transporta aprīkojums, telesakari, elektroenerģijas ražošana, medicīnas iekārtas un būvniecības pakalpojumi). Šī **protekcioņa tendence pieaug.**

Pārskatītais Komisijas priekšlikums starptautiskam iepirkuma instrumentam (SIA)¹⁵ tika iesniegts Eiropas Parlamentam un Padomei 2016. gada janvārī. Minētā regula palielinātu ES ietekmi sarunu risināšanā par savstarpību un tirgus atvēršanu, radot jaunas iespējas ES uzņēmumiem.

6. darbība. Lai veicinātu savstarpību un padarītu pieejamas iepirkuma iespējas Ķīnā, Eiropas Parlamentam un Padomei līdz 2019. gada beigām būtu jāpieņem Starptautiskā iepirkuma instruments.

V. Savienības konkurētspējas stiprināšana un vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšana

ES ir vajadzīga proaktīva pieeja, lai stiprinātu ekonomisko konkurētspēju un nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus. Tā turpinās veikt konkrētus pasākumus, lai stiprinātu vienoto tirgu, cita starpā spēju novirzīt ieguldījumus tur, kur ir skartas ES stratēģiskās intereses.

Vienota publiskā iepirkuma tirgus izveide ir viens no galvenajiem iekšējā tirgus sasniegumiem. Piedāvājumu publicēšana ES mērogā nodrošina pārredzamību un rada iespējas uzņēmumiem visā ES. Noteikumu labāka īstenošana nodrošinās kvalitāti un drošību visos procesa posmos, izdevīgumu un projektu ilgtspēju. Ņemot vērā to, ka ievērojama publisko ieguldījumu daļa ES ekonomikā tiek izlietota publiskajos iepirkumos (2 triljoni EUR gadā, kas veido 14 % no ES IKP), stratēģiskākai pieejai var būt būtiska ietekme.

Tāpēc, vienlaikus **atspoguļojot publisko iepirkumu tirgu arvien globālāko raksturu**, stratēģiskāka pieeja ES iepirkumu sistēmai varētu palīdzēt apzināt un novērst šķēršļus un nepilnības, kas praksē kavē vienlīdzīgus konkurences apstākļus. Piemēram, noteikumus varētu pārskatīt vai to piemērošanu pastiprināt, lai nodrošinātu, ka iepirkuma procedūras, ko ES veic, pamatojoties uz starptautiskiem nolīgumiem¹⁶, atbilst Līguma pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principiem. Turklāt publiskajā iepirkumā attiecībā uz

¹⁵ Grozīts priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par trešo valstu preču un pakalpojumu piekļuvi Eiropas Savienības publiskā iepirkuma iekšējam tirgum un par procedūrām, kas atbalsta sarunas par Savienības preču un pakalpojumu piekļuvi trešo valstu publiskā iepirkuma tirgiem, COM (2016) 034 final, 29.1.2019.

¹⁶ Saskaņā ar pašreizējiem noteikumiem projektus ar trešām valstīm īsteno, pamatojoties uz starptautiskiem nolīgumiem. Saskaņā ar šādiem nolīgumiem puses var vienoties par konkrētiem iepirkuma noteikumiem. Šajā gadījumā ES iepirkuma instrumenti nav piemērojami, bet šādiem konkrētiem iepirkuma noteikumiem ir jāatbilst līgumā noteiktajiem pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes pamatprincipiem.

projektiem, kas saņem ES finansējumu, būtu jānodrošina augsti kvalitātes, drošības, ilgtspējas un sociālās atbildības standarti.

Turklāt Komisija **publicēs norādījumus par tiesisko regulējumu attiecībā uz ārvalstu pretendentu un preču līdzdalību ES tirgū**, ņemot vērā ES un starptautiskos iepirkuma noteikumus, tostarp par nepamatoti lētiem piedāvājumiem, kā arī ievērojot drošības, darba un vides standartus, kā arī valsts atbalsta noteikumus.

7. darbība. Lai nodrošinātu, ka tiek ņemta vērā ne tikai cena, bet arī augsts darba un vides standartu līmenis, Komisija līdz 2019. gada vidum publicēs norādījumus par ārvalstu pretendentu un preču līdzdalību ES iepirkumu tirgū. Komisija kopā ar dalībvalstīm sagatavos pārskatu par pašreizējā regulējuma īstenošanu, lai līdz 2019. gada beigām konstatētu trūkumus.

ES politikas instrumenti pilnībā nenovērš ārvalstu valdību piešķirto subsīdiu ietekmi ES iekšējā tirgū. ES konkurences politikas instrumenti bez diskriminācijas attiecas uz visiem ekonomikas dalībniekiem neatkarīgi no to izcelsmes. ES valsts atbalsta noteikumi attiecas tikai uz atbalstu, ko piešķir dalībvalstis. Turklāt ES uzņēmumu apvienošanās kontrole neļauj Komisijai iejaukties saistībā ar Eiropas uzņēmējdarbības iegādi, pamatojoties tikai uz to, ka pircējs ir guvis labumu no ārvalstu subsīdijām. Tirdzniecības aizsardzības instrumenti attiecas uz subsīdijām, kas ietekmē ES importēto produktu cenu. Tomēr šie instrumenti neaptver visu iespējamo ietekmi, ko var radīt trešo valstu netaisnīgas subsīdijas vai atbalsts.

Lai novērstu šo trūkumu, ir **jānosaka, kā ES varētu pienācīgi risināt ārvalstu īpašumu un ārvalstu uzņēmumiem piešķirta valsts finansējuma kropļojošo ietekmi uz ES iekšējo tirgu.**

8. darbība. Lai pilnībā novērstu ārvalstu īpašumu un ārvalstu uzņēmumiem piešķirta valsts finansējuma kropļojošo ietekmi iekšējā tirgū, Komisija līdz 2019. gada beigām noteiks, kā novērst pastāvošos trūkumus ES tiesību aktos.

Saistībā ar atjaunināto rūpniecības politikas stratēģiju¹⁷ ES būtu **jāveicina rūpniecības pārrobežu sadarbība ar spēcīgiem Eiropas līmeņa dalībniekiem, ap stratēģisku vērtību veidošanas ķēdēm**, kurām ir būtiska nozīme ES rūpniecības konkurētspējas un stratēģiskās autonomijas nodrošināšanā. Stratēģiskā foruma par svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs darbam ir svarīga nozīme, tāpat kā kopīgi īstenojamām iniciatīvām, piemēram, nesen pieņemtajam ES Koordinētajam mākslīgā intelekta plānam¹⁸ un Eiropas Akumulatoru alianses projektam¹⁹.

Pamatojoties uz **Eiropas mākslīgā intelekta stratēģiju²⁰, koordinētajā plānā** ir izklāstīti vairāki operatīvie pasākumi, kuru mērķis ir maksimāli palielināt ieguldījumu ietekmi un

¹⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai “Investīcijas gudrā, novatoriskā un ilgtspējīgā rūpniecībā. Atjauninātā ES rūpniecības politikas stratēģija”, COM (2017) 0479 final, 13.9.2017.

¹⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Koordinētais mākslīgā intelekta plāns”, COM(2018) 795 final, 7.12.2018.

¹⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropa kustībā. Ilgtspējīga mobilitāte Eiropai: droša, satīklota un tīra. 2. pielikums. Stratēģiskais rīcības plāns akumulatoru jomā”, COM(2018) 293 final, 17.5.2018.

²⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Mākslīgais intelekts Eiropai”, COM(2018) 237 final, 25.4.2018.

palīdzēt Eiropai kļūt par pasaules vadošo reģionu progresīvas, ētiskas un drošas mākslīgā intelekta izstrādes un izvēršanas jomā. Šīs kopīgās darbības jo īpaši ir vērstas uz ieguldījumu palielināšanu, lielāka datu apjoma pieejamības nodrošināšanu, talantu veicināšanu un uzticības nodrošināšanu. Šāda ciešāka un efektīvāka sadarbība ir būtiska, lai īstenotu vērtības balstītu ES pieeju uz cilvēku vērstam un uzticamam mākslīgajam intelektam, kas ir būtisks nosacījums tā plašai pieņemšanai.

2018. gada maijā pieņemtā **Stratēģiskā rīcības plāna akumulatoru jomā** mērķis ir izveidot Eiropā konkurētspējīgu, ilgtspējīgu un inovatīvu akumulatoru “ekosistēmu”, kas aptver visu vērtību ķēdi. Akumulatoriem ir būtiska nozīme enerģijas uzkrāšanas un tīrās mobilitātes nodrošināšanā, un tie būs stratēģiski svarīgi ES rūpniecības modernizācijai. Īpaša uzmanība tiek pievērsta tam, lai nodrošinātu izejvielu drošu piegādi un piekļuvi retzemju elementiem.

Lai nodrošinātu ES operatoru ilgtermiņa konkurētspēju, cita starpā jomās, kurās ES uzņēmumiem nav savstarpējas piekļuves tirgum, ES ir vajadzīga **vērienīga programma “Apvārsnis Eiropa”²¹, kas atvērta trešām valstīm un starptautiskām organizācijām, lai saglabātu līderpozīcijas pasaules mēroga pētniecībā un inovācijā.** Tajā būtu jāiekļauj arī skaidri noteikumi par rezultātu izmantošanu un jānodrošina efektīva savstarpēja piekļuve pētniecības un attīstības finansējumam.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi drīzumā vienoties par programmu “Apvārsnis Eiropa”.

VI. Kritiskās infrastruktūras un tehnoloģiskās bāzes drošības stiprināšana

Ārvalstu ieguldījumi stratēģiskās nozarēs, kritiski svarīgu aktīvu, tehnoloģiju un infrastruktūras iegāde ES, līdzdalība ES standartu noteikšanā un kritisko iekārtu piegādē var apdraudēt ES drošību. Tas ir īpaši svarīgi attiecībā uz kritisko infrastruktūru, piemēram, 5G tīkliem, kas būs svarīgi mūsu nākotnei un kam jābūt pilnīgi drošiem.

5G tīkli nodrošinās mūsu sabiedrību un ekonomiku nākotni, savienojot miljardiem objektu un sistēmu, tostarp sensitīvas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmas kritiski svarīgās nozarēs. Ikvienu 5G tīklu neaizsargātību varētu izmantot, lai apdraudētu šādas sistēmas un digitālo infrastruktūru, kas, iespējams, varētu radīt ļoti nopietnu kaitējumu. Virkne ES instrumentu, tostarp Tīklu un informācijas drošības direktīva²², neseno apstiprinātais Kiberdrošības akts²³ un Eiropas Elektronisko sakaru kodekss²⁴, ļaus pastiprināt sadarbību, novēršot kiberuzbrukumus, un ļaus ES rīkoties kolektīvi, lai aizsargātu tās ekonomiku un sabiedrību.

Komisija pēc Eiropadomes sanāksmes pieņems ieteikumu par kopēju ES pieeju 5G tīklu drošības riskiem, pamatojoties uz saskaņotiem ES riska novērtēšanas un riska pārvaldības

²¹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par pētniecības un inovācijas pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” izveidi un dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumiem, COM(2018) 435 final, 7.6.2018.

²² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/1148 (2016. gada 6. jūlijs) par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas sistēmu drošību visā Savienībā, OV L 194, 19.7.2016., 1. lpp.

²³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par ENISA – ES Kiberdrošības aģentūru – un Regulas (ES) Nr. 526/2013 atcelšanu un par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kiberdrošības sertifikāciju (“Kiberdrošības akts”), COM(2017) 0477 final, 13.9.2017.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1972 (2018. gada 11. decembris) par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi, OV L 321, 17.12.2018., 36. lpp.

pasākumiem, efektīvu sadarbību un informācijas apmaiņu, kā arī kopīgu ES situācijas apzināšanos, aptverot svarīgus sakaru tīklus.

Turklāt 2019. gada 8. martā Komisija un Augstā pārstāve ierosināja **izveidot horizontālu sankciju režīmu reaģēšanai pret kiberuzbrukumus**. Ierosinātais režīms aptver visu pasauli, un tas nodrošinās elastīgu ES reakciju neatkarīgi no vietas, no kuras tiek veikti kiberuzbrukumi, un neatkarīgi no tā, vai tos veic valsts vai nevalstiski dalībnieki. Kad šis sankciju režīms tiks pieņemts, tas ļaus Savienībai reaģēt uz kiberuzbrukumiem, kuriem ir “būtiska ietekme” un kuri apdraud ES, tās dalībvalstu un to iedzīvotāju integritāti un drošību.

ES atbalstīs daudzpusējus centienus, jo īpaši G20 kontekstā, lai veicinātu brīvas un drošas datu plūsmas, pamatojoties uz stingru personas datu privātuma aizsardzību.

9. darbība. Lai nodrošinātos pret iespējamu nopietnu kritiskas digitālās infrastruktūras drošības apdraudējumu, ir vajadzīga vienota ES pieeja 5G tīklu drošībai. Lai to sāktu, Eiropas Komisija pēc Eiropadomes sanāksmes nāks klajā ar ieteikumu.

Jaunā regula, ar ko izveido regulējumu ārvalstu tiešo ieguldījumu Savienībā **izvērtēšanai**, stāsies spēkā 2019. gada aprīlī, un to pilnībā piemēros no 2020. gada novembra²⁵. Tas būs spēcīgs instruments, ar ko palielināt informētību par ārvalstu ieguldījumiem kritiski svarīgos aktīvos, tehnoloģijās un infrastruktūrā, kā arī atklāt šādus ieguldījumus. Tā vēl vairāk ļaus kolektīvi identificēt un risināt drošības un sabiedriskās kārtības apdraudējumu, ko rada iegāde sensitīvās nozarēs.

Dalībvalstīm būtu jāizmanto laikposms starp regulas stāšanās spēkā un piemērošanas sākumu, lai veiktu nepieciešamās izmaiņas savā praksē un tiesību aktos un izveidotu administratīvās struktūras, šādi nodrošinot efektīvu sadarbību ar Komisiju ES līmenī saskaņā ar izveidotajiem mehānismiem.

10. darbība. Lai uzlabotu informētību par drošības riskiem, ko rada ārvalstu ieguldījumi svarīgos aktīvos, tehnoloģijās un infrastruktūrā, kā arī lai konstatētu minētos riskus, dalībvalstīm būtu jānodrošina ātra, pilnīga un efektīva Regulas par ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanu īstenošana.

ES noteikumi par **divējāda lietojuma preču eksporta kontroli** ļauj Savienībai uzraudzīt svarīgāko tehnoloģiju eksportu un pārbaudīt tās drošības apsvērumu dēļ. Komisijas priekšlikumā par eksporta kontroles regulas modernizēšanu²⁶ ir iekļautas arī kiberdrošības un uzraudzības tehnoloģijas. Šī regula stiprinātu ES spēju mazināt strauji augošos drošības riskus un pielāgoties straujajai tehnoloģiskajai attīstībai.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi **pēc iespējas ātrāk pieņemt modernizētus ES noteikumus par eksporta kontroli**.

VII. Secinājumi

Konkrēti, Komisija un Augstā pārstāve **aicina Eiropadomi apstiprināt šādas darbības**.

²⁵ [Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko izveido regulējumu ārvalstu tiešo ieguldījumu Savienībā izvērtēšanai](#) (vēl nav publicēta *Oficiālajā Vēstnesī*).

²⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, pārvadājumu, starpniecības, tehniskās palīdzības un tranzīta kontrolei (pārstrādāta redakcija), COM(2016) 616 final, 28.9.2016.

1. darbība. ES stiprinās sadarbību ar Ķīnu, lai panāktu kopīgu atbildību par visiem trim Apvienoto Nāciju Organizācijas pīlāriem: cilvēktiesībām, mieru un drošību, kā arī attīstību.
2. darbība. Lai efektīvāk cīnītos pret klimata pārmaiņām, ES aicina Ķīnu līdz 2030. gadam samazināt emisijas līmeni atbilstoši Parīzes nolīguma mērķiem.
3. darbība. ES padziļinās sadarbību ar Ķīnu miera un drošības jomā, pamatojoties uz pozitīvo sadarbību saistībā ar Kopīgo visaptverošo rīcības plānu ar Irānu.
4. darbība. Lai nodrošinātu to, ka tiek īstenotas ES intereses attiecībā uz stabilitāti, ilgtspējīgu ekonomikas attīstību un labu pārvaldību partnervalstīs, ES stingrāk piemēros pastāvošos divpusējos nolīgumus un finanšu instrumentus un sadarbosies ar Ķīnu, lai nodrošinātu to pašu principu īstenošanu, īstenojot ES stratēģiju par Eiropas un Āzijas savienojamību.
5. darbība. Lai panāktu līdzsvarotākas un abpusēji izdevīgākas ekonomiskās attiecības, ES aicina Ķīnu pildīt pašreizējās ES un Ķīnas kopīgās saistības. Tās ietver Pasaules Tirdzniecības organizācijas reformu, jo īpaši attiecībā uz subsīdijām un piespiedu tehnoloģiju nodošanu, un divpusēju nolīgumu noslēgšanu par ieguldījumiem (līdz 2020. gadam), par ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm (drīz) un par aviācijas drošumu (turpmākajās nedēļās).
6. darbība. Lai veicinātu savstarpību un padarītu pieejamas iepirkuma iespējas Ķīnā, Eiropas Parlamentam un Padomei līdz 2019. gada beigām būtu jāpieņem Starptautiskā iepirkuma instruments.
7. darbība. Lai nodrošinātu, ka tiek ņemta vērā ne tikai cena, bet arī augsts darba un vides standartu līmenis, Komisija līdz 2019. gada vidum publicēs norādījumus par ārvalstu pretendentu un preču līdzdalību ES iepirkumu tirgū. Komisija kopā ar dalībvalstīm sagatavos pārskatu par pašreizējā regulējuma īstenošanu, lai līdz 2019. gada beigām konstatētu trūkumus.
8. darbība. Lai pilnībā novērstu ārvalstu īpašumu un ārvalstu uzņēmumiem piešķirta valsts finansējuma kropļojošo ietekmi iekšējā tirgū, Komisija līdz 2019. gada beigām noteiks, kā novērst pastāvošos trūkumus ES tiesību aktos.
9. darbība. Lai nodrošinātos pret iespējamu nopietnu kritiskas digitālās infrastruktūras drošības apdraudējumu, ir vajadzīga vienota ES pieeja 5G tīklu drošībai. Lai to sāktu, Eiropas Komisija pēc Eiropadomes sanāksmes nāks klajā ar ieteikumu.
10. darbība. Lai uzlabotu informētību par drošības riskiem, ko rada ārvalstu ieguldījumi svarīgos aktīvos, tehnoloģijās un infrastruktūrā, kā arī lai konstatētu minētos riskus, dalībvalstīm būtu jānodrošina ātra, pilnīga un efektīva Regulas par ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanu īstenošana.